

МБОУ «Туматская СОШ»
МО учителей гуманитарного цикла

Разработка внеклассного библиотечного мероприятия

Интеллектуальная игра «Толкуйдаа, оонньоо, кыай!»

10-11 кылаас оџолоругар аналлаах

Выполнил: педагог библиотекарь Стручкова А.П.

С. Тумат

2019 съл

«Толкуйдаа, оонньоо, кыай!»

саха тылын күнүгэр анаммыт интеллектуальной күрэх сценарийа.

Ытыллар кэмэ: 13.02.2019 сыл.

Ытыллар сирэ: саха тылын кабинета.

Туттуллар тээбиринэ: ытытааччы миэстэтэ (трибуна), остуол лаампалара (хамаанда аайы биир), 2 ноутбук (хамаандаҕа биирдии), интерактивнай дуоска, 8 суруйааччы мэтириэтэ, 30 темалаах хартыынка.

Тэрээнин сыала-соруга: саха тылын үөрэтиигэ интэриэһи үрдэтии.

Тэрээнин хаамыыта:

Сабаланыыта: “Саха тылын билини туруга» учуутал Колесова Н.С. кылгас дакылаата.

I түһүмэх.

Ытытааччы : хамаанда аатын уонна девинин билининнэри.

1 мүнүүтэ иһигэр бэриллитбит ыйытыларга хамаанда “сөп», «сыына» диэн хоруйдуур. Олох таайбатаххытына “салгыы” диэн атын ыйытыны истэбит. Хоруйу капитан эрэ биэрэр (хамаандаҕа 1 мүнүүтэ иһигэр 20 ыйыты бэриллэр).

1 хамаандаҕа ыйытылар:

- кэбэ от ыйыгар этэр –
- кини кулгааҕар эминньэхтээх +
- балаҕан-саха дьиэтэ +
- сыккыс диэн сир анныттан тахсар уу +
- хаһыат сирэйэ балаһа дэнэр +
- таай-аҕан бииргэ төрөөбүт убайа -
- Бэйбэрикээннэ түөрт баар -
- сайынны хотон титиик дэнэр +
- кулаһай диэн таба +
- бычыкы диэн кыра собо +
- көбүөр диэн ас +
- сымыйаччыны атыннык албын дииллэр +
- моҕотой диэн кыра кыыл +
- көбүөр диэн ас +
- тири түүтүн хоруйар сытыы тэрили үгэх дииллэр –
- миинэр таба уучах +
- сото унуобун чонку дииллэр +

- эмис эти собулба дииллэр –
- Чурум-Чурумчүкү-олонхо
- “Сааскы кэм” романы Далан суруйбута –

II хамаанда5а ыйытыылар:

- оных чобун булкуйарга үөттүрэх мас туттуллар +
- сылга 345 хонук баар –
- сибиэн диэн абааныны ааттыыллар +
- Мординов диэн Күннүк Уурастыырап араспаанньата –
- кыһыл о5о уйата биһик дэнэр +
- көбүөр диэн ас +
- чочуобуна диэн кыра сүгэ –
- диринг ууну чүөмпэ дииллэр +
- хорой диэн тыһы таба –
- мамонт сахалыыта уу о5уна –
- «Күкүр Уус» диэн комедия -
- бөлөхөнө диэн морошка сахалыы аата +
- атыйах диэн балыктыыр тэрил –
- бииргэ төрөөбүттэр о5олорун биилэр дииллэр –
- уот иччитэ Аан Уххан +
- баҕады диэн куһаҕан киһини ааттыыллар –
- моонньуга эринэр түү тананы моойторук дииллэр +
- бочоох диэн кыра собо +
- идэнэ сүөнү иһин буючу дииллэр +
- саха театра 1925 сыллаахха аһыллыбыта +

II түһүмэх: «Саха тылын төһө билэбиний?»

Сахалыы тыллары төһө билэбит. Тыллары быһаарын.

Бастаан кнопканы баттабыт хамаанда хоруйдуур. Сөптөөх хоруй иһин 2 баал эбиллэр, сыһа хоруй иһин 2 баал көбүрүүр (7 тыл утуу-субуу дуоскаба тахсаллар).

- үөттүрэх мас
- сандалы
- солуур
- талкы
- ньирэй
- ыһык
- сэргэ

III түүнэмэх: литературнай

Бэриллит ыйытыларга хаартыска көмөтүнэн хоруйдаан. Сабалыыр бастакы хамаанда. Сөптөөх хоруй инин 5 баал эбиллэр (4 хаартыскадан ыйытыга хоруй талаллар. Хаартыска нүмөрүн этиэхтерин эбэтэр чопчу суруйааччы аатын ааттыахтарын сөп).

- Бу хаартыскалартан хаан уруулуу суруйааччылар күлүктэрин булун (абалы-уол Кулаковскайдар)
- Саха бастакы комедиограба (Николай Денисович Неустроев)

IV түүнэмэх: «Тобус төгүл тобо?»

Бастакынан кнопканы баттабыт хамаанда ыйытыга хоруйдуур. Сөптөөх хоруй инин 2 баал эбиллэр, сыына инин көбүрүүр (дуоскаба тахсыбыт тылы “тоботун» бынаарыахтаахтар).

- Тобо көмүс ыарахан сыаналаабы? (сэдэхтик көстөр, кылбажарын, кылабачыгаанын хаан да сүтэрбэт)
- Тобо үүнээйи силистээбий (почваттан минеральной тууһу уонна ууну ыларыгар)
- Тобо планеталар атын-атыннарый (араас вещевоттан тураллар)
- Тобо сорох дьоннор кэлэбэйдииллэрий (сангарар органнар спазмалыылларыттан-хам туталларыттан)
- Тобо ыйдар күннэрэ атын-атынай (сылга 365 хонук баар. Ый хонуктары аан бастаан Юлий Цезарь оттон Август диэн Рим императордара бачча буоллун диэн бынаарбыттар)
- Биниги тобо ытыбыты (харах уута киһи организмэ чөл буоларыгар көмөлөһөр)
- Тобо абабыт бытыгын хорунарый (эр киһи , бытыктаах)
- Тобо кислород Сиргэ олус наадалаах гааны (тынар тыннаах барыта тынар гаана, азоты кытта кытта салгын састаабыгар киирэр, водороду кытары ууну үөскэтэр)
- Тобо көтөр сымыта эбидээбий (өстөөхтөрө булбатын диэн көмүскэлэ)

V түүнэмэх: «Болбой!»

Бастакы хамаанда хоруйдуур. Сөптөөх хоруй инин 4 баал эбиллэр. Үнүкүүт туттары – хаптары, таһаанын-сабын, киэргэлин-симэбин болбойон көрүн (хамаандаларга биирдии ыйыты бэриллэр).

Көрсүн : Улуустаабы “Дьүкээбил уота” фестиваль “Авторскай үнүкүү” номинациятын хаһаайката - Анита Томская

- I хамаандаа: үнкүүнүт ытарбата хайдах өгнөөбүй?
- II хамаандаа: үнкүүнүт тарбахтарыгар хас биһилэхтээбий?

VI түһүмэх: таба таайын

Балтараа мүнүүтэ иһигэр 15 ойуу көстүбэ, ону капитан дьонугар тылынан да, туттан-хаптан даҕаны таайтарыахтаах. Сатаан таайтарбатабына “салгыы” диэн оонньууну салгыыр (таайыы ахсын 1 баал).

Кыайбыт хамаанда чилиэнигэр барытыгар грамота бэриллэр.